

Koduloolane Jaan Tagaväli

Oled põline viimsilane. Kui sügavale tead sina oma juuri?

Eesti talu- ja rannarahva suguvõsaurimustega saab heal juhul tagasi minna kuni kolmsada aastat. Kohati on nii vanad kirikuraamatud säilinud ning need ongi ühed olulisemad perekonnaloole allikad.

17. sajandi lõpus, 18. sajandi alguses toimus Eesti alal tõeline demograafiline katastroof. Kõigepealt olid mõned endaga suure näljahäda kaasa toonud viljakaldusaastad, siis algas Venemaa ja Rootsi vahel Põhjasõda ning tagatipuks tõi sõda endaga kaasa veel ka katkuepidemia.

Kui ajaloolaste hinnangul elas enne nälja-aastaid Eesti alal kuni 400 000 elanikku, siis pärast katku raugemist oli järel vaid 150 000–170 000 inimest. Enamusel neist, kes ellu jäid, on olemas ka tänapäeval elavad järeltulijad.

Kõigil meil on olnud ema ja isa. Vanavanemaid on juba neli. Iga varasem põlvkond lisab esivanemaid kahekordselt.

Kui võtta kahe põlvkonna vaheks 30 aastat, siis on lihtne välja arvutada, et minusugusel, peaaegu 60-aastaselt inimesel oli 1700. aastal 256 esivanemat. Muidugi ei ole mul neist paljudest midagi teada, sest andmeid lihtsalt ei ole.

Enamasti algavad minu uuritud sugupuud 1750ndatel sündinud inimestega. Kõik tolleaegsed esivanemad ei ole muidugi pärit Viimsi kandist, aga siiski päris paljud on sündinud Tammneeme, Leppneeme ja Muuga külates.

Mida või keda oma sugupuus kõige põnevamaks avastuseks pead?

Eesti ala loode- ja põhjaranniku ning saared asustasid juba 13. sajandi keskel siia elama tulnud rootslased. Kuna mitmed minu esivanemate erinevad liinid on pärit ajaloolistelt Tallinna lähikonna rannarootsi aladelt, siis voolab oletatavasti minu soontes üsna palju eesti verega segatud rootsi verd.

Millest ja millal algas su huvi ajaloo, koduloo ja sugupuuvastu?

Sellest on nüüd möödunud juba 16 aastat, kui jalutasin pärast ühe sugulase matust Randvere surnuaias haudade vahel. Ristid, hauakivid, nimed, sünni- ja surmadaatumid. Mõned kalmud olid korralikult hooldatud, teised niisama jäetud. Minu jaoks olid enamus nimesid tundmatud, aga mõnesid teadsin. Ja siis hakkaski minus tasapisi kerima mõte: kas ongi nii, et pärast inimese lahkumist mäletavad läheda-

sed teda veel ainult mõne aja ja kui ka need inimesed kaovad, siis kaob mälestus temast koosnendega. Pikkamööda tasanudub ka kalmuküngas. Ja varsti ei tea ka selle inimese otsesed järeltulijad, kelle hauatähised kalmistult leiavad. Oli see nüüd vanavanaisa või hoopiski selle vend?

Edasi viis huvi oma suguvõsa mineviku vastu paratamatult huvini selle ümbruse ja olude vastu, milles esivanemad elasid. Nii see algaski.

Kas ka kahel pojalt on sama huvi märgata?

Sügavam huvi oma esivanemate vastu tekib inimesel enamasti keskeas või veelgi hiljem. Mäletan, et minu esimene kokkupuude genealoogiaga oli 1970ndate alguses, kui sain tutvavaks kauge sugulasega, kes oli koostanud minu isapoolse sugupuuskeemi. Mõtlesin siis – millise imeliku asjaga see mees küll tegeleb! Skeem pidi kapinurgas ootama uut algust 23 aastat ning nüüd olen seda tublisti täiendanud. Pojad on 13 ja 23 ning nüüd on nende kord imestada – küll isa tegeleb ikka imeliku asjaga!

Umbes paarkümmend aastat tagasi said populaarseks suguvõsa kokkutulekud. Kas ka sinu suguvõsa käib koos? Kui jah, siis palju teid on?

Päris palju rannarahvast jättis aastatel 1943–1944 oma kodu ja siirdus võõrsile. Viimasel paarikümnel aastal on nemad ja nende järeltulijad jälle oma sünnimaad külastanud. Nii mõnelgi korral on sellised Rootsist ja Kanadast tulnud sugulaste külas käigud kujunenud omamoodi suguvõsa kokkutulekuteks. Jah, see on tõsi, et mõnikord on siis lisaks eesti keelele kasutusel ka inglise keel, seda eriti noorematega suheldes.

Mis seltskond see üldse on – sugupuuuurijad? Kas eakam rahvas, kel pensionieas on aega?

Jah, meie hulgas on palju pensioniealisi inimesi. Aga

palju on ka tööeas rahvast ning on ka lausa noori. Nii mõnigi kooliõpilane on saanud seltsi tegevusest innustuse minna ajalugu õppima.

Kas veel millegagi jõuad tegeleda või võtavad suured seltsid – EGeS ja Viimsi Kultuuriloo Selts – kogu vaba aja?

Muidugi nõuab tegutsemine Eesti Genealoogia Seltsis palju aega ja energiat, seepärast ongi Viimsi Kultuuriloo Seltsi tegemised jäänud viimasel ajal natuke tagapaanile. Aga huvitun endistviisi Viimsi kandi minevikust ja tänapäevast.

Olen aktiivselt tegev ka kodanikeühenduses Meie Viimsi, mis koondab erinevates külates ja alevikes elavaid kodukandi käekäigust huvitatud inimesi, sealhulgas mitmeid külavanemaid.

Mida toob endaga kaasa valimine juhatuse aseesimeheks?

See toob kindlasti kaasa nii kohustuste kui ka õiguste kasvu. Olen juba kaks hooaega koordineerinud seltsi Tallinna osakonna tegemisi ning see tegevus esialgu jätkub. Kuna EGeSis on veel kümme osakonda, siis tuleb senisest enam tähelepanu pöörata erinevate osakondade koostööle.

Kas oled ka vanavara koguja?

Olen ennekõike ikkagi teadmiste koguja. Kui vanavaraks lugeda ka vanu fotosid ja dokumente, siis küll.

Küsis

Annika Poldre

AASTA GENEALOOG 2009

Viimsilane Jaan Tagaväli pälvis tänavu Eesti Genealoogia Seltsi tiitli Aasta Genealoog.

Suguvõsaurijate ühendus Eesti Genealoogia Selts (EGeS) asutati 5. mail 1990 ning seega tähistatakse tänavu oma 20. sünnipäeva. Selts peab oma põhieesmärgiks eestikeelse genealoogiaharrastuse edendamist, seltsil on maakondades 11 osakonda enam kui 660 liikmega.

13. märtsil pidas EGeS Tallinnas oma aastakoosolekut, kus vaadati tagasi senitehtule ja kavandati tulevikuplaane. Tänuõnadenega peeti meeles oma tublimaid liikmeid.

Seltsil on saanud heaks traditsiooniks kuulutada igal aastal välja möödunud aasta parim suguvõsalooline raamat ning edukaim suguvõsaurija.

Tiitliga Aasta Väljaanne 2009 pärjati seekord seltsi Tallinna osakonna liikme Harry Tuuliku Saaremaa-ainelist trükist "Viki küla ja Mihkli talu ajalugu".

Aasta Genealoog 2009 on aga põline Viimsi valla elanik Jaan Tagaväli. Ta on alates 2003. aastast olnud EGeSi juhatuse liige. Austav tiitel määrati talle seltsi suurearvulise Tallinna osakonna tegevuses mitmete uuenduste käivitamise eest. Olulisim neist on suure osakonna sees väiksemate piirkondlike rühmade loomine. Sellistes ajalooliste maakondade alusel loodud rühmades tunnevad inimesed end kodusemalt ja saavad omavahel senisest paremini suhelda.

Jaan Tagaväli on pärit Tammneeme külast. Ta on Viimsi kandi ajaloo ja suguvõsade uurimisega tegelenud juba 16 aastat. Jaan oli üks Viimsi Kultuuriloo Seltsi kodulooingi tegevuse algatajaid ja hilisem eestvedaja. Ta on Viimsis teinud mitu sugupuude näitust.

13. märtsi aastakoosolekul valiti Jaan Tagaväli Eesti Genealoogia Seltsi juhatuse aseesimeheks.

Rannarahva Muuseum ootab mõrdasid

Rüsad kuivamas.

Rannarahva Muuseum asub koostama uut näitust ja vajab selleks taas randlaste abi.

Seekordse näituse nimeks saab olema "Vanad mõrrad" ja ees-

märgiks on tutvustada möödunud sajandite enamlevinuma kalapüügivahendi ajalugu.

Eelmise aasta kogumisaktiooni põhiline rõhk oli nakkevõrkudel. Kogumistöö tulemusel valmis näitus "Võrgu ilu",

mis on Rannarahva Muuseumis rahvale imetlemiseks veel aprilli lõpuni.

Selle aasta kogumistöö käigus loodetakse saada erinevat tüüpi rüsaid ja mõrdasid. Eriti teretunud on vanad pui-

dust vitstega rüsad ja mõrrad ning erinevat tüüpi vitismõrrad.

Oodatud on igasugused mõrrad: angerja-, silmu-, lõhe-, siia-, räime-, vähi- jt mõrrad. Huvi pakuvad ka mõrra juurde kuuluvad esemed, nagu mõrraankrud, mõrralinalad, karjaaiad, mõrrahargid, mõrravaiad, mõrra juurde kuulunud tõkkesed jne. Lisaks on oodatud fotod mõrdadest ja mõrratöödest.

Kuna seekordne näitus kajastab mõrrapüüki kõikides Eesti veekogudes, on muuseumile oluline ka informatsioon

mõrdade paikondlikest eripäradest. On see siis ainult sellele piirkonnale omane püünis või püünise eripärane nimetus – kogu see informatsioon on muuseumile vajalik.

Rannarahva Muuseum kogub kõike kalandusega ja randlusega seonduvat. Kui te mõrdade järgi ringi vaadates oma aidaalusest või põnningult leiate kalavõrke, ujukeid, paadivarustust, kaluri riideid, kalandusega seotud dokumente, fotosid või muid temaatilisi asju, siis on muuseum neist

esemetest väga huvitatud.

Igale annetajale on Rannarahva Muuseumi külastamine tasuta, lisaks kingib muuseum igale annetajale väikese raamatu randluse ajaloo.

Rannarahva Muuseumi kogumistööks kaasa aidata soovijatel palutakse ühendust võtta info@rannarahvamuuseum.ee või helistada telefonil 606 6941.

Aadress: Nurme tee 3, Pringi küla, Viimsi vald, Harjumaa.

Rannarahva Muuseum

Rannarahva Muuseum otsib mõrdasid! Mida vanem seda parem!

- vitismõrrad
- jõemõrrad
- silmumõrrad
- rüsad
- jne
- rüsalina
- karjaaiad
- valad
- vitsad
- ankru

Selsukord ei ole oluline

Mõrdade asukohast teatada telefonil 6066 941 või info@rannarahvamuuseum.ee

Annetajad saavad väärtiselt tänatud!